

LIBRIS

We know
books

WILLIAM SHAKESPEARE

TRAGEDIA LUI
HAMLET
PRINȚ DE DANEMARCA

Traducere, prefață și introducere de Vladimir Streinu
Eseu biografic de Nicholas Rowe

EDITURA CARTEX 2000

CUPRINS

<i>Notă asupra ediției</i>	7
<i>Câteva întâmplări din viața lui William Shakespeare</i> (eseu biografic de Nicholas Rowe)	11
<i>Prefață</i>	33
<i>Introducere</i>	49
TRAGEDIA LUI HAMLET	
PRINȚ DE DANEMARCA	
Personaje.....	79
ACTUL I.....	81
ACTUL II	121
ACTUL III.....	152
ACTUL IV.....	192

PERSONAJE

CLAUDIUS, regele Danemarcei

HAMLET, fiul ultimului rege și nepot al celui de acum

POLONIUS, lord cămăraș

HORATIO, prietenul lui Hamlet

LAERTES, fiul lui Polonius

VOLTIMAND

CORNELIUS

ROSENCRANTZ

GUILDENSTERN

OSRIC

Un gentilom

Un preot

MARCELLUS

BERNARDO

FRANCISCO, un soldat

REYNALDO, tânăr în slujba lui Polonius

Actori

Doi clovni gropari

FORTINBRAS, prinț al Norvegiei

Un căpitan norveg

Ambasadori englezi

GERTRUDA, regină a Danemarcei și mama lui Hamlet

OPHELIA, fiica lui Polonius

Lorzi, Doamne, Ofițeri, Soldați, Marinari, Trimși și alți

Slujitori

FANTOMA tatălui lui Hamlet

Scena: Elsinore – Danemarca

curteni

ofițeri

ACTUL I

SCENA 1

*Elsinore. O terasă în fața castelului.
Francisco, de strajă. Intră
la el Bernardo.*

BERNARDO

Cine-i?

FRANCISCO

Nu, tu răspunde-mi! Stai și te dezvălui.

BERNARDO

Trăiască regele!

FRANCISCO

Bernardo?

BERNARDO

El.

FRANCISCO

Vii fără greș la ceasul tău, din timp.

BERNARDO

Bătu doar miezul nopții; acum, la pat.

FRANCISCO

Îți mulțumesc de schimb; năprasnic ger,
Și inima mi-e grea.

FRANCISCO

Nici mers de șoarec.

BERNARDO

Atunci, somn bun.

De vezi în drum pe-Horatio și Marcellus,
Ca soți de strajă, îndeamnă-i să grăbească.

FRANCISCO

Eu cred că-i și aud. Hei, cine-i? Stai!

Intră Horatio și Marcellus.

HORATIO

Prieteni țării.

MARCELLUS

Danului, vasali.

FRANCISCO

Vă spun dar noapte bună.

MARCELLUS

Oștean cinstit, cu bine;

Cine-ți fu schimb?

FRANCISCO

Bernardo e în locu-mi;

Noapte bună.

Exit Francisco.

MARCELLUS

Hei, tu Bernardo!

BERNARDO

Vorbește!

Horatio?

Un deget doar din el.

BERNARDO

Vin', tu, Horatio, vino, bun Marcellus.

HORATIO

Eh, moftu-acela a mai ieșit ast-noapte?

BERNARDO

Eu n-am văzut nimic.

MARCELLUS

Horatio zice că-i doar spaima noastră
Și nu dă-n niciun chip vreun crezământ
Vedeniei ce ne tulbură de-alalt'ieri;
De-aceea l-am rugat ca într-adins
Să stea cu noi de pază-n astă noapte
Și dacă iar ne-apare arătarea,
Văzând-o el, să-i spună un cuvânt.

HORATIO

Aș, ce să-apară, cum?!

BERNARDO

Stai jos puțin,

Să-ți umplem iar urechile-amândouă,
Rămase surde la povestea noastră,
Cu ce-am văzut noi două nopți.

HORATIO

Să stăm

Și să-ascultăm ce-are de spus Bernardo.

BERNARDO

Ieri noapte, mai cu seamă, când
Aceeși stea de colo, dinspre-apus,
Urcase mult, chiar unde arde-acum,

Să-și lumineze cerul ei, iar noaptea
Trecea de miez, Marcellus și cu mine...

Intră Fantoma.

MARCELLUS

Stai, taci odată, uite-o, vine iar!

BERNARDO

Cu chip la fel ca răposatul rege.

MARCELLUS

Ești om citit, vorbește-i tu, Horatio!

BERNARDO

Nu pare-ntocmai regele? Ia-i seama.

HORATIO

Întocmai; mă cutremur și-s uimit.

Așteaptă-o vorbă.

MARCELLUS

Întreabă dar, Horatio.

HORATIO

Ce duh ești tu de tulburi timp de noapte,

Cu chip măreț și în pieptar de zale,

Cum numai rar umbla doar majestatea

Înmormântatei Danemarce? Spune!

MARCELLUS

L-ai supărat.

BERNARDO

În pas măreț se duce.

HORATIO

Dar stai și spune! Îți poruncesc, vorbește!

Exit Fantoma.

S-a dus și nu va mai răspunde.

BERNARDO

Eh, ce-i, Horatio, tremuri? ești ca varul:

E duhu-acesta numai spaima noastră?

Răspunde, ce mai zici?

HORATIO

Pe Cel-de-Sus că nu puteam să cred

De n-aveam martori vii în adevăr

Chiar ochii mei.

MARCELLUS

Ca regele-i, sau nu?

HORATIO

Leit, ca tine însuși tu;

Purta chiar platoșa-mbrăcată-n lupta

În care-a-nfrânt pe aprigul Norveg;

Și, crunt la fel, când, tunător în glas,

Zdrobi iuți sănii de poloni pe gheață.

Ciudat...

MARCELLUS

De încă două ori, la ceas de moarte,

Cu mers războinic veghea ne-a umplut.

HORATIO

Ce gând anume să mai deapăn, nu știu;

Dar văd că țării-n totul i se-aduc

Vestiri de negre izbucniri în stat.

MARCELLUS

Stați jos acum și spuie-mi cine știe

De ce aceeași veghe încordată

Muncește noaptea pe supușii toți,

De ce se toarnă-arama-n tunuri zilnic

Și zilnic vin din târguri depărtate
 Atâtea noi unelte de război;
 De ce se-aleargă-atâta la corăbii,
 Că nu mai știe nimeni de duminici,
 Și ce-i această grabă în sudori,
 Ce leagă-n muncă zilele de nopți?
 Să-mi spună cine poate?

HORATIO

Da, pot eu,

Sau cel puțin e zvon că fostul rege,
 Al cărui chip ni se-arată-adineauri,
 A fost, cum știți, de Fortinbras norvegul,
 Acesta-mpins de lauda-n întreceri,
 Pofțit la lupta-n care bravul Hamlet,
 Cum i s-a zis în emisferul nostru,
 Ucise pe-acel Fortinbras; și astfel,
 Prin greu cuvânt, pe care-au pus peceți,
 Cuvânt al legii și cuvânt de regi,
 Pierdu Norvegu-o seamă de ținuturi;
 În cumpănă o parte cuvenită
 Pusese-asemeni fostul nostru rege,
 Trecând-o-n moșteniri lui Fortinbras
 Ca semn al biruinței, de-ar fi-nvins;
 Cum, prin aceeași scrisă învoială,
 Pământurile-i toate i-au căzut
 Lui Hamlet; însă Fortinbras cel tânăr,
 Arzând și plin de focul vârstei lui,
 A tot chemat la oameni fără lege,
 Pe-alocurea, la poalele norvege,
 Pe care-i ține-acolo și-i îmbuibă,
 Cu gând ascuns; și ce alt gând să aibă
 Decât, cum se și știe printre noi,
 Ca, silnic și lovind neașteptat,
 S-apuce iar pierdutele pământuri.

Aceasta, după cât îmi dau eu seama,
E pricină acelor pregătiri,
Izvorul veghii noastre lungi și rost
Al grabei și al forfotei din țară.

BERNARDO

Nici eu nu cred altfel, ci chiar așa;
De-aceea scutul falnicei vedenii
Și spada-s chiar a regelui ce-a fost
Și este cap acestor nențelegeri.

HORATIO

Un fir de praf ne tulbură vederea.
În culmea, chiar, de glorie a Romei
Și până-a nu fi Cezar la pământ,
Mormintele-au sărit și morții-n giulgi,
Bâiguitori, pe străzi au clempănit;
Și stele-au fost, cu cozi de foc, și rouă
De sânge; soarele s-a strâns, iar luna,
Stăpână-a-mpărăției lui Neptun,
Cețoasă-a stat ca-n ziua de apoi;
Și tot așa proorocind sorți grei,
Cu crâinicii că vine-o piață-rea,
Același lanț de semne vestitoare,
Pământ și cer au arătat de-asemeni
Țăranilor și câmpurilor noastre.

Intră din nou Fantoma.

Dar ce văd? Iat-o, iarăși a venit!
Mă suflă, dar o-ntâmpin. Stai, nălucă!
De nu ai grai de om, cu orice grai
Să-mi spui:
Nu ceri ceva s-aducem la-mplinire
Spre pacea ta și mântuirea noastră?
Să-mi spui:
Cunoști în taină soarta grea a țării
Și-ai vrea, vestind-o, poate s-o ferești?

O, spune!

În timpul vieții-ai tăinuit tăcând
Comori nedrepte-n pântec de pământ?
Doar ele pot desfereca morminte!
Vorbește, stai! (*Cântec de cocoș.*)
Oprește-o tu, Marcellus.

MARCELLUS

S-o și lovesc cu sulița?

HORATIO

Lovește-o, dacă nu stă.

BERNARDO

Aici!

HORATIO

Aici!

Exit Fantoma.

MARCELLUS

S-a dus!

Făcurăm rău că-acestui duh măreț
Am vrut tăria noastră-a-i arăta;
Făptura lui e vânt invulnerabil
Ce paloșul netrebnic ni-l ia-n răs.

BERNARDO

Și-ar fi vorbit de nu cânta cocoșul.

HORATIO

Plecă apoi ca-mpovărat de vină
La o chemare aspră. – Am auzit
Că goarna dimineții e cocoșul,
Că gușa lui c-un țipăt subțiratec
Deșteaptă pe-al luminii domn, și-atunci,
Din apă, foc, pământ sau din văzduh,
Oriunde-ar fi vreun duh rătăcitor,
Se-ascunde duhu-n tainița-i știută.
Că-așa și este, – acum s-a dovedit.

Pieri deodată-n cântec de cocoș.
Spun mulți că până-a se-mplini sorocul
De sărbătoare-a Nașterii din iesle,
Cocoșii cântă-ntr-una până-n zori;
Se zice că nici duhuri nu perindă,
Că-s nopți de har, când nu se lovesc stele,
Nici vrăji nu leagă, nici nu umblă iele;
Sunt nopți de sfântă rouă și iertare.

HORATIO

Se spune, da; și cred în bună parte.
Dar, iată, zorii-n pânze cum e spuza
Se plimbă-n roua rumenelor piscuri:
E timpul să plecăm, și cred că-i bine
Să dăm de știre tânărului Hamlet
De ce-am văzut ast-noapte; fiindcă jur
Că lui tăcuta umbră-i va vorbi.
Nu credeți voi că-ar fi o datorie
A dragostei să-i spunem ce-am văzut?

MARCELLUS

Nici vorbă. Eu știu bine, dimineața,
Cam unde se cuvine-a-l întâlni.

Exeunt.

SCENA 2

O încăpere de stat a castelului.

*Trompete. Intră Regele, Regina, Hamlet, Polonius, Laertes,
Voltimand, Cornelius,
Lorzi și Curteni.*

REGELE

Deși e încă verde amintirea
A morții drag fratelui nostru Hamlet,
Și nouă-n inimi ni s-ar potrivi
Tristețea, iar întregului regat,

Privirea sub sprâncenele-ncruntate,
Atât luptă cu sine, totuși, firea,
Că fără să uităm de noi, plângând,
Gândim la el cu stăpânit alean.
Așa că pe cumnata, azi regină,
Augustă văduvind în tulburi vremi,
Am luat-o, cu înfrântă bucurie,
C-un ochi râzând și altul picurând,
Cu mirt la groapă, bocete la nuntă,
Punându-mi jalea-n cumpeni cu-ncântarea,
Am luat-o de soție; căci n-am vrut
Să punem piedici mării-nțelepciuni
Pe care nesilit ați arătat-o
În tristele-ntâmplări: vă mulțumim.
Dar iată, știți că Fortinbras cel tânăr,
Ținându-ne, pesemne, de nevrednici,
Crezând că moartea drag fratelui nostru
Lăsă în țară vrajbă și prăpăd,
Visând câștiguri, fală și măriri,
Găsi prilej de-a ne stârni odihna
Cerând anume-acele vechi pământuri,
Pe care tatăl său le-a legiuit,
Pierzându-le, viteazului meu frate.
De-aceea-am vrut să ținem acest sfat.
Sunt treburi multe: noi am și vestit
Norvegul, unchi lui Fortinbras cel tânăr,
Ce-ajuns de ani și boală, n-a aflat
De-aceste puneri tinerești la cale,
Să curme-odată umbletul viclean
De oști la graniți și de mari chemări
Făcute de nepot; îi vom trimite
Prin voi, Cornelius, bun, și Voltimand,
Salutul nostru, fără să puteți
Cu regele mai mult a întocmi

Decât ce scrisul, larg, lasă-a se ști.
Drum bun, și datoria vă grăbească.

CORNELIUS
VOLTIMAND

Aici și-oriunde, numai datoria.

REGELE

Știm bine, știm; din inimă, drum bun.

Exeunt Voltimand și Cornelius.

Acum, Laertes, ce ne mai spui nou?

Aveai ceva de gând, Laertes, ce?

Doar nu poți cere Danului dreptate

Și pierde glasul; poate vrei, Laertes,

Ce nu-i de dat și nu e de cerut?

Nici capul nu-i de inimă legat,

Nici mâna nu e de unealtă gurii,

Cât tatăl tău e tronului danez.

Răspunde, ce-ți dorești?

LAERTES

Temute domn,

Înaltă voie să mă-ntorc în Franța,

De unde-am alergat în Danemarca,

Să-mi fac de-ncoronare datoria;

Acum, că datoria mi-e-mplinită,

Simțiri și gând îmi zboară iar spre Franța,

Și vouă spre iertare mi le-nclin.

REGELE

Ți-a dat Polonius voia-i de părinte?

POLONIUS

Mi-a stors-o, doamne,-n silă, zi de zi,

Cu caznă multă; și-n sfârșit i-am pus

Sigiliul învoirii pe dorinți.

Vă rog și eu, îngăduiți să plece.

Ceas bun, Laertes; timpul ți-l alege
Și cheltuie-l din plin și după plac.
Și-acum, tu, vere Hamlet, dar și fiu...

HAMLET

(*aparte*) Destul de rudă, însă nu-nrudiți.

REGELE

De ce nori negri încă te-nvestmântă?

HAMLET

Deloc, *my lord*, mă simt chiar prea în soare.

REGINA

Alungă-aceste neguri, bune Hamlet,
Și-arată ochi prieteni Danemarcei;
Umblând mereu cu pleoapele căzute,
Tu cați în praf pe vrednicu-ți părinte.
Așa e dat: să moară ce trăiește,
Trecând prin viață către veșnicie.

HAMLET

Așa e dat, da, doamnă.

REGINA

Dacă e,

De ce să-ți pară altfel numai ție?

HAMLET

Să-mi „pară“? Nu, e chiar așa, nu-mi „pare“.
Nu haina scoasă din cerneluri, mamă,
Nici alte straie-n doliul lor solemn,
Nici silnic șuierata-mi răsufare,
Nici, ele, ale ochilor pâraie,
Și nici obrazul tras de suferință,
Și toate alte forme-ale durerii
Nimic nu spun; și-n adevăr că par,

Fiind doar semne-adesea și prefaceri;
În mine-i mult mai mult decât arată
Zadarnice podoabele-ntristării.

REGELE

Plăcut și-nalt e sufletul tău, Hamlet,
Părintele cu-atâta chin cinstindu-ți;
Dar, știi, chiar tatăl tău pierdu un tată,
Ce tot la fel și l-a pierdut pe-al său,
Legându-și fiu-n triste conveniri,
De amintirea-i, numai un răstimp;
E însă o pornire spre păcat
Să stărui zi de zi în neagră jale.
Durerea ta nici nu e omenească;
E-o fire-ntoarsă de la cer, în ea,
Simțiri plăpânde, spirit nesupus
Și-o minte simplă, fără-nvățătură;
Știind că moartea, dintre cele-obștești,
E tot ce poate fi mai cuvenit,
De ce atât de-nvierșunat am pune-o
La inimă? Greșim față de cer,
De moartea însăși și de legea firii,
Greșim absurd în contra-nțelepciunii,
Ce-i floarea părinteștilor morminte
Și care, de la primul mort pe lume
La cel de azi, în liniște suspină:
„Așa e scris“. Rugăm să scuturi dar
Tristetea netemeinică și cată
La noi ca la un tată; afle toți
Că nimeni nu-i mai lângă tronul Dan,
Că-ți dăm aceeași dragoste curată
Cu care scumpul tată te crescui.
De-aceea, spun, dorința noastră nu e
Să mergi din nou la școală-n Wittenberg,
Ci te rugăm, înclină să rămâi,

Ne fii lumină-a ochilor, curtean
Dintâi, și văr, și drag fecior ne fii.

REGINA

Îndură-te de-o inimă de mamă:
Te rog, rămâi și lasă Wittenbergul.

HAMLET

Voi face tot ce-mi spuneți, totul, doamnă.

REGELE

Frumos răspuns e-al dragostei cuvânt;
Ne fii de-o seamă dar. Să mergem, doamnă;
Plăcutul gest, nesilnic, al lui Hamlet
Surâs așterne-n inimi; poruncesc
Să nu se-nchine-n țară un pahar
Nainte tunul de-a vorbi spre nori
Și cerul de-a suna-n regescul clinchet,
Întors ca tunet pe pământ. Să mergem.
Trompete. Exeunt toți, afară de Hamlet.

HAMLET

O, trupu-mi prea-prea greu de s-ar topi
În valuri, prefăcute-apoi în rouă,
Sau Veșnicul de n-ar fi pus canon
Pe suflet biet de sinucis! O, Doamne,
Ce searbăd, veșted, rânced și zadarnic
E rostul lumii-ntregi în ochii mei!
Mi-e silă! Silă! Nimeni n-a plivit
Grădina de dudăul dat în copt!
Urma de mult să fie câte sunt.
De două luni doar mort, și nici atât;
Un rege-atât de falnic, că urmașul
Îi vine ca un satir lui Hyperion;
Iar mamei soț atât de iubitor,
Că nu lăsa decât doar adieri

Să-i răcorească-obrajii. – O, ceruri mari!
De ce-mi mai amintesc? Ea ar fi vrut
Să stea mereu de gâtu-i aninată,
Sorbindu-l, dar cu tot mai mare sete;
Și, totuși, după-o lună – dar mai bine
De n-aș mai ști; o, nestatornicie,
Adevăratu-ți nume e femeie!
Și-s încă noi pantofii ei cu care
Urmă sicriul bietului meu tată,
Ca o Niobe-n lacrimi; cum, tot ea –
O, Doamne! – o fiară fără judecată
Ar fi jelit mai mult – să se mărite
Cu unchiul, frate bun al tatii, însă
Venindu-i lui cum vin lui Hercul eu.
Atât: o lună! Chiar mai nainte
Ca sarea mult nedreptelor ei lacrimi
Să-și zvânte-n ochii-i roșii șiroirea,
S-a măritat. O, grabă cu păcat
La pânzele de pat incestuos!
Aceasta nu-i a bine, nu, nu poate fi.
Te sfarmă, suflet, limba-mi voi mușca!
Intră Horatio, Marcellus și Bernardo.

HORATIO

Alteță!

HAMLET

Ce plăcere că te văd,
Horatio, nu? sau eu nu mai sunt eu.

HORATIO

Chiar el, *my lord*, și-n veci supusul vostru.

HAMLET

Prieten drag, zi-mi domnule; aș vrea
Să schimb cu tine acel titlu. Dar